

การฟังสื่อทางธรรม

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๒

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เพราะมันเป็นนิทานพื้นบ้าน อย่างในพระไตรปิฎก พระไตรปิฎกเวลาเทศน์ตามวัด เห็นไหม เทศน์เรื่องชาดก แล้วพูดกันว่าศาสนานี้ไม่ค่อยคุณค่าเลย เราบวชครั้งแรกเลยไปอ่านวินัย मुखเข้านะ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้หรือ? สอนอย่างนี้หรือ? บวชมหานิกายนะ สอนแต่เรื่อง สภาวะอย่างนั้น ไม่มีใครเอามาพูดกันไง แต่เวลาเทศน์นี่เทศน์เป็นประเพณี ของอยู่ด้วยกันแต่ไม่ เหมือนกัน

จิตวิญญูณมีจริงไหม? มี มีจริงไหม? ต้องมีสิ ถ้าไม่มี นรก สวรรค์ไม่มี แล้วคนนี่เกิดเอา อะไรมาเกิด? กลละ ไข่ของแม่ไข่ไหม? กลละของพ่อทำปฏิกริยากัน แล้วต้องมีจิตปฏิสนธิ ที่ว่า การเกิด ๔ อย่างในพระไตรปิฎก เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ เกิดจากโอปปาติกะ เกิดในของเน่า การ เกิด ๔ อย่าง ทั้งหมดเลยเกิด ๔ อย่างนี้ อย่างพวกเทวดา พวกอะไรนี่เกิดจากโอปปาติกะ เกิดแล้ว โดเลย เกิดแล้วโดเลย จิตมันหมุนไป

นี่ถ้าจิตมันหมุนไป ตามความเป็นจริงจิตที่หมุนไป จิตนี้มันเป็นสิ่งที่ยึดที่อยู่ แต่คงที่ใน สภาพอนัตตา งามไหม? คือว่ามันแปรสภาพตลอดเวลา มันไปอยู่ แต่มันมีสสารตัวที่มันเป็นนั่นอยู่ แต่สสารตัวนี้มันก็เป็นทุกซ์ตลอดเวลา ทุกซ์ตลอดเวลา ถึงว่าอันนี้มันมีอยู่ มีอยู่ในตัว มีอยู่ แต่มี อยู่แบบทุกซ์ใจ มีอยู่แบบที่ควบคุมไม่ได้ใจ ถึงว่ามีอยู่ ถ้าไม่อย่างนั้นมาเข้ากับนรก สวรรค์มีจริง แล้วมันไปตลอด มันไปตลอด ถึงว่าเราไปหรือ? ถ้าเราไปก็ไม่ใช่ เพราะเราไปขณะปัจจุบันนี้ นี่ ถ้าเราไปเลย สิ่งนั้นมันก็ไปเลย สิ่งนั้นมันเคลื่อนไปเป็นธรรมดา

แต่นี้เวลามันมาเสวยภพ คำว่าเสวยภพ คือว่าเราเป็นมนุษย์ เป็นอะไรมันอยู่ชั่วตรงนั้น ใจ แต่สิ่งที่ว่ามันมีมาด้วย ทีนี้เขาเถียงกันว่าเวลาไปเกิดแล้วไม่ใช่คนเก่า เหมือนกับต้นกล้วย ต้น กล้วยหน่อที่แทงใหม่ขึ้นมาไม่ใช่หน่อเดิม เราไปเกิดใหม่ก็เป็นคนใหม่ไม่ใช่คนนี่ ไม่ใช่คนนี่ แต่

เชื่อใจ เชื่อมั่น กรรมที่สะสมไปจากใจ กรรมที่สะสมไปนี่ให้ผลไป แล้วกรรมที่ยังไม่ให้ผลมันก็ ชุกอยู่ในหัวใจเรา มันชุกอยู่ในหัวใจเรา นี่มันสะสมมา ถึงว่าเป็นอวิชาที่ว่า อวิชาปัจจยา สังขารา สังขาราปัจจยา วิญญาณัง วิญญาณตัวนั้นสะสมมา ใ้อที่ว่าบุญกุศลมันสะสมไป มันถึงจะ ให้ผล ถึงจะแสดงออกมาเป็นจริต เป็นนิสัยของคนไม่เหมือนกัน

จริตนิสัยเกิดมาจากตรงนั้นไง จริตนิสัย สันดาน เห็นไหม คำว่าสันดานมันสะสมมา สันดาน สัญชาตญาณของใจ สัญชาตญาณ นี่สันดานอยู่ตรงนั้น ไปแก้สันดาน แก้สันดาน พระพุทธเจ้าแก้ได้ แต่ถ้าเป็นพระที่ปฏิบัติตามมันแก้ก็เลยได้ แต่สันดานตัวนั้นมันแก้สะอาด มัน พลิกไม่ได้ แม้แต่พระสาวริบุดรลงมา นี่มันสะสมมาๆ จนเป็นความเคยชิน เป็นจริตนิสัย ถึงว่าพอ มาปฏิบัติ มาเกิดนี่ถึงว่าเวลาอธิบายตรงนี้มันถึงสับสน สับสนว่าถ้าเกิดเป็นผี เป็นผีมันมีอยู่ แล้วเวลาที่เขาทำกันอยู่นี้เป็นผีไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ศาสนาสอนเรื่องอะไร? พระสอนเรื่องพิธีกรรมหรือ? พระต้องทำอย่างนั้น ถึงเป็นพิธีกรรม พิธีกรรมนี่มันเป็นพิธีกรรม มันเหมือนวินัยกรรม วินัยกรรมกฎหมายบังคับหมด ดอกไม้จะสวยงามก็ต้องมีเชือกร้อยเป็นพวงมาลัย นี่สังคัม ประเพณีวัฒนธรรมเป็นขนาดนั้น ที่นี้ ก็ชักเข้ามาที่ปฏิบัติ เห็นไหม พระพุทธเจ้าบอกกับพระอานนทนะ

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

พระอานนทก็สงสัยอยู่ว่ามันจะหมดเขต หมดแกน หรือว่าจะสอนกันถึงตอนไหน? ผู้ใด ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม พระอรหันต์ไม่สิ้นจากโลกนี้เลย แต่ต่อไปมันจะมีผู้ปฏิบัติแต่ไม่ สมควรแก่ธรรมไง ผู้ปฏิบัติธรรมไม่สมควรแก่ธรรม มันก็ไม่เข้าถึงจุดตรงนั้น เห็นไหม ที่นี้พอ เราปฏิบัติกัน ทุกคนถึงว่าปฏิบัติไง มรรคผลมีอยู่แน่นอน ถ้าปฏิบัติสมควรแก่ธรรม แต่นี่ปฏิบัติ แล้วมันไม่สมควรแก่ธรรม เพราะ เพราะเอาโลกเป็นใหญ่ไง เอาโลกเป็นใหญ่ เอาระบบเป็นใหญ่ เอาการที่ว่าเป็น โครงการเป็นใหญ่

ถ้าเป็นโครงการแล้วเป็นโลกทั้งหมดเลย เป็นโลกแล้วเราเดินตามสเต็ป สเต็ปนี่ก็เป็นโลก ทั้งหมดเลย แต่ถ้าเป็นปัจจุบันธรรม เห็นไหม ปัจจุบันมันเกิดขึ้น เป็นธรรมที่เกิดขึ้น เป็น ภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญา ถึงว่าพูดบอกให้เป็นสุตมยปัญญาไม่ได้ จินตมยปัญญา นี่บอก ได้เลยว่าสุตมยปัญญานี้ขอบเขตขนาดนี้ การศึกษา การฟัง การศึกษานี้สุตมยปัญญา

จินตมยปัญญา นักวิทยาศาสตร์ เห็นใหม่ จินตมยปัญญาขึ้นได้ แต่ขนาดจินตมยปัญญา นักวิทยาศาสตร์ที่คิดค้น แต่ภาวนามยปัญญายังละเอียดกว่านั้นเข้าไปอีก เพราะภาวนามยปัญญา เราคิดค้นไม่ได้ เราคิดค้นได้ นี่เรา ผู้อื่นเขาทดลองวิทยาศาสตร์มาก่อน แล้วเราเป็นทฤษฎีมา หรือว่าเป็นข้อมูลมา เราเอาข้อมูลนั้นมาเป็นบรรทัดฐาน แล้วเราก็คิดค้นต่อไปได้ นี่มันทำกันได้ แต่ภาวนามยปัญญาอย่างนั้นไม่ได้ ไม่ได้เพราะว่าอย่างเช่นสอนพระสารีบุตรอย่างหนึ่ง สอน พระโมคคัลลานะอย่างหนึ่ง เราจะอย่างนั้นมาเป็นสูตรสำเร็จของเราไม่ได้ ไม่ได้เพราะนิสัย จริต ไม่เหมือนกัน คือว่าเชื่อต่างกัน ใจ เชื่อของโรคต่างกัน ยาที่เป็นปัจจุบันเข้าไปรักษาโรคต้องเป็น ยาปัจจุบันนั้นใจ

โรคกิเลส นี่โรคกิเลสเหมือนกัน อริยสัจ ๔ เหมือนกัน ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เหมือนกัน แต่เชื่อที่รับมา การสะสมมาแต่ละภพแต่ละชาติ การสร้างบุญกุศลมา เห็นใหม่ คนทำ ความดีความไม่ดีมาน้ำหนักต่างกัน เชื่ออันนี้ถึงได้ต่างกัน พอเชื่อต่างกันต้องเชื่อปัจจุบันนั้น เวลาเราคิดขึ้นมา เราภาวนาขึ้นมาเป็นจินตมยปัญญาไปก่อน หมุนไปก่อน นี่มรรคมันเคลื่อนไป มรรคหยาบๆ แล้วก็มรรคละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปจนมันเป็นตัวมันเอง เป็นตัวมันเอง เป็น ภาวนามยปัญญา

นี่เพราะมันเกิดจากอะไร? เกิดจากวัชชิน วัชชินเขาเอาเชื่อนั้นไปทำให้ไม่เป็นโทษ ไอ้ กิเลสที่มันเกิดที่ว่าเป็นกิเลสของเรา เราศึกษาอยู่ กิเลสของเรา มันก็เชื่อตรงกับกิเลสของเรา แล้ว ภาวนาเข้าไป จากเชื่อโรค ภาวนามยปัญญาตัดแปลงใจ ตัดแปลงความคิดของเรา ตัดแปลงสิ่งที่ มันขับออกมาจากกิเลสให้กลับเข้าไปทำลายตัวมันเอง ธรรมอันนี้ถึงว่าประเสริฐที่สุด

นี่ถึงว่า “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม”

ถึงเป็นโครงการไม่ได้ ถ้าเป็นโครงการนะ เป็นสเต็ปที่เขาทำมาอย่างนั้นนะมันหลอก เรา ทำให้เสร็จโครงการ เห็นใหม่ ไอ้อย่างนี้มันก็อบปีได้ ของที่เป็นทางโลก ที่ว่าเป็นปัญญาที่เขา เลียนแบบกัน ทำไมเขาทำได้ล่ะ? เขาเลียนแบบได้ดีกว่าของเดิมด้วย แต่ภาวนาเลียนแบบไปนะ วางฟอร์มได้แค่เปลือก แต่จริงๆ แล้วมันชำระกิเลสไม่ได้ ชำระกิเลสไม่ได้มันก็ชำระทุกข์ไม่ได้ ชำระทุกข์ไม่ได้มันก็สุขไว้ที่หัวใจใจ

ใหม่ๆ มันตะล่อมได้ใจ มันควบคุมได้ ควบคุมได้ด้วยสมาธิธรรม ควบคุมให้ละเอียดเข้าไป ละเอียดเข้าไปเลยๆ แล้วมันซุกอยู่ได้พรม แต่ถ้ามันตีกลับออกมามันเศร้าหมองนะ มันเศร้า

หมอง มันเงา เฉากอยู่ในใจนี้แหละ ในใจของเรา เพราะเชื่ออันนี้ไม่ได้ทำลาย คุณิเราเป็น โรคภัยไข้เจ็บ ถ้าเชื่อไม่ได้ทำลายออกไป มันยังไม่หาย เวลามันออกมามันทำให้ความเจ็บปวดแสบร้อนเรามี แต่ในหัวใจ ถึงว่าถ้าปฏิบัติแล้ว เห็นไหม ถึงว่าการปฏิบัติสื่อไม่รู้ สื่อไม่เข้าใจกัน ถึงว่าเป็นการปฏิบัติอยู่ แต่ผลมันไม่ออกมา ไม่ออกมาตรงที่ว่าในขณะที่ว่ามันเป็นผล

นี่ทำไมพระพุทธเจ้านะ มีพระอรหันต์ แต่เดิมในสมัยพุทธกาลเข้าใจว่าเป็นพระอรหันต์ จะไปกราบทูลพระพุทธเจ้าว่าอันนี้เป็นไม่เป็นไหม? พระพุทธเจ้ารู้อยู่แล้วบอกว่าไม่ต้องมาหอรอก ให้เสียดเข้าไปที่ป่าช้าก่อน ให้เดินไปที่ป่าช้าก่อน ให้ไปดูป่าช้าก่อนแล้วค่อยมาหาพระพุทธเจ้าไป พอเสียดเข้าไปป่าช้า ไปเจอศพตายใหม่ๆ เข้าอารมณ์มันเกิดขึ้น อันนี้มันไม่ใช่ แต่เข้าใจว่าใช่ พระพุทธเจ้ารู้ทันนะให้ไปที่ป่าช้าก่อน นี่ไปที่ป่าช้าก่อน ถ้าไปกระทบเข้า ไปเห็นสิ่งนั้นเข้า ทั้งๆ ที่ว่าเป็นพระอรหันต์ เข้าใจว่าเป็น เข้าใจว่า

การเข้าใจว่า คือเราปฏิบัติขึ้นไปเป็นสเต็ปไป จากตรง ๑ ต้องก้าวเป็น ๒ ก้าวเป็น ๓ ก้าวเป็น ๔ ไป ก้าวไปนี่มันนุ่มนวลได้ คุณอย่างของของเขาสี เงินในธนาคารไม่ใช่ของเรา เราไปดูเรายังว่าไอ้โฮ เงินมากมายไปหมดเลย เงินมากมายไปหมด แต่ไม่ใช่เงินของเรา แต่เราไปเห็นเข้า อ้อเงินเป็นแบบนี้

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเป็นสเต็ปใช่ไหม? วางไว้เป็นสเต็ป ต้องเป็นแบบนี้ๆ เราก็ดูตามนั้นไป เรานึกได้ เราทำได้ ทำได้แล้วยังมีความภูมิใจด้วย พอมีความภูมิใจ มีความสุขใจ เพราะว่าใจมันได้เข้าไปหมุนวงรอบหนึ่ง ที่นี้อาการของวัตถุ ถ้ามันเข้าไปเสียดสีมันจะทำลายกัน ในช่องที่แคบอยู่วัตถุที่ใหญ่มันจะเข้าไปไม่ได้ มันต้องย่อยสลายมันถึงเข้าได้ นี่ยังวัตถุ ตัวที่เป็นวัตถุมันบังคับตัวมันเอง แต่นามธรรมในความคิด จินตนาการขนาดไหนก็ได้ คิดขนาดไหนก็ได้

ความคิด เห็นไหม แล้วมันเป็นใจคิดอยู่แล้ว ปรงขึ้นมาอยู่แล้ว แล้วได้ผ่านความสงบขึ้นมาบ้าง มันปรงได้เกินด้วยนะ ทำไมมันมีอรรถกถาญาณุโยค กามสุขัลลิกานุโยค คิดเลยขึ้นไปพิจารณา เวลาพิจารณาอสุภะ พิจารณาอาหาร พิจารณาจนเป็นตัวหนอน กินไม่ได้เลยนี่ มันกินไป มันข้ามไปเป็นอรรถกถาญาณุโยค พอกิเลสมันบังเงา มันบังเรา บังว่าสิ่งนี้เป็นอย่างนั้น สิ่งนี้เป็นอย่างนั้น เราก็เห็นตามไป เห็นตามไป มองข้ามไป จินตนาการข้ามไป นี่มันเลยไปๆ ไม่ลงมัชฌิมาปฏิบัติทา ความเป็นจริงของมันที่เกิดขึ้นเดี่ยวนั้นเป็นเดี่ยวนั้นไป การเกิดขึ้นเดี่ยวนั้น

นี่พูดอย่างนี้ขึ้นมาเพราะว่ามันสลดใจไง สลดใจที่ว่าเข้าใจว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติ เรา นะ เราอยากประพฤติปฏิบัติกัน เราเชื่อในธรรม เราเชื่อในธรรมะพระพุทธรเจ้า เราอยากจะให้พ้น ทุกข์ แต่เวลาเราไปทำเข้าจริงๆ ทำเข้าจริงๆ เห็นไหม ทำเข้าจริงๆ เพราะเราไม่รู้ เราก็ต้องเชื่อคนที่บอก พอเชื่อคนที่บอกไป คนที่บอกนั้นชักไปไหนก็ไม่รู้ ว่าอันนี้เป็นธรรมๆ ถ้าอันนี้เป็นธรรม ก็อย่างที่ว่าต้องไปที่ป่าช้าไง ไปพิสูจน์ว่าจิตมันเกิดขึ้นมา ซากศพที่เน่าเหม็นเราขยะแขยงไหม? เรารังเกียจไหม? ซากศพที่ว่าเพิ่งตายใหม่ๆ เราจะมีความรู้สึกไปกับเขาไหม?

มันต้องอยู่ที่การพิสูจน์ไง เราต้องพิสูจน์ใจว่าใจนี้เป็นจริงไหม? นั่นการพิสูจน์นะ แต่ถ้าผู้ปฏิบัติมีครูอาจารย์ที่ชักนำเข้าไป มันจะเป็นตามความเป็นจริงต่อเมื่อขณะจิตที่เป็นไป ฟังก็ฟัง ออก ฟังก็ฟังรู้ เวลามันขาด มันสมมุติเจตปหานกิเลสขาดออกไปจากใจ ภายนี้ไม่ใช่เรา เรานี้ไม่ใช่ ภาย มันแยกออกจากกัน เห็นขนาดนั้นนะ เหมือนกับแผ่นดินนี้มันแยกออก แผ่นดินแยกออก เห็นไหม เวลาแผ่นดินธรณีมันแยกออกจากกัน เราจะเห็นเลยว่ามันแยกออกจากกัน เห็นชัดๆ อย่างนั้นเลย

แต่ใจเวลามันขาดออกจากกายนะ คือว่าภายนี้ไม่ใช่เรา ใ้อูปาทานนี้มันปล่อยหมดเลย ภายไม่ใช่จิต จิตนี้ไม่ใช่กาย จิตนี้ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์นี้ไม่ใช่จิต จิตนี้เว้งว้าง ว่างขนาดนั้น เพราะว่า อยู่ในขณะที่มันขาดใหม่ พอมันขาดใหม่มันปล่อยวางไปตามความเป็นจริง ปล่อยวางตามความเป็นจริง จิตนี้มันจะหลุดออกไปเป็นส่วนเอกเทศของมันเลย เห็นไหม นี่จิตเป็นนามธรรม เหมือนสายน้ำเราตัด ตัดสายน้ำขาดแล้วสายน้ำก็มาบรรจบกันใหม่ ใ้อัจฉริที่มันขาดออกไป มันขาดออกไปเพื่อให้สังโยชน์ที่มันผูกอยู่ร่วมกันขาดหลุดออกไป แล้วสัญญาเดิม จันท์กับจิตมันก็ รวมกันเหมือนเก่า แต่กิเลสขาดออกไปตามความเป็นจริง สังโยชน์ขาดออกไปเห็นๆ

มันเห็นตามความเป็นจริงขนาดนี้ มันถึงว่าเป็นปัจเจกตั้งใจ ปัจเจกตั้งรู้จำเพาะตน แล้วไม่ หวั่นไหวในใดๆ ทั้งสิ้น ใครจะให้ค่าไม่ให้ค่านั้นมันเรื่องข้างนอก มันเรื่องของจิตตมยปัญญา เรื่องของสุตตมยปัญญา เรื่องของภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นจากฐิติจิต เกิดขึ้นจากกลางหัวใจ กลาง ทุกข์ของเรา มันชำระออกไปอย่างนั้นตามความเป็นจริงไง ตามความเป็นจริงที่ธรรมะประสิทธิ์ ประสาทให้ สถาปนาขึ้นมา แล้วเป็นอกุปุปกรรมที่แน่นอนไปตลอด ไม่มีวันเสื่อมจากตรงนั้น อกุปุปกรรม กับที่ทำกันอยู่นี้เป็นกุปุปกรรมไง

ศัพท์ ชัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายแปรสภาพทั้งหมด แม้แต่สมาธิธรรม แม้แต่วิปัสสนา ที่ยังไม่ถึงอภิปุทธธรรมก็แปรสภาพทั้งหมด การแปรสภาพนี้มันเป็นธรรมชาติของศัพท์ ชัมมา อนัตตา ธรรมชาติของการแปรสภาพไป เป็นอนัตตา ตัวธรรมเองก็เป็นอนัตตา ตัวใดๆ ก็เป็นอนัตตา เพราะความคงที่ไม่มี ต้องแปรสภาพทั้งหมด นี่ความแปรสภาพทั้งหมด เราเห็นความแปรสภาพไป เราว่าความแปรสภาพนั้นเป็นผลที่เราเห็นไป เห็นใหม่ ที่ปฏิบัติไป ที่ว่าตามไปๆ ตามกันไปๆ แล้วเข้าใจว่าเป็นผล แต่มันไม่เป็นผล มันเป็นผลเพราะทำความสงบเข้ามา เป็นผล เพราะว่าเรามีศีลธรรมกันเท่านั้นเอง

แต่มีศีลธรรม กับสมุจเฉทปหานชำระกิเลสตามความเป็นจริงมันคนละเรื่อง มีศีลธรรม คนดี คนดีก็ทำความผิดพลาดได้ คนดี เห็นใหม่ เขายังทำความผิดพลาดได้โดย ความผิดพลาด เพราะอะไร? เพราะเราควบคุมตัวเองไม่ได้ ถ้ายังควบคุมตัวเองไม่ได้ มันก็ยังทำความผิดพลาดได้ นี่ความผิดพลาดอันนั้นเพราะมันไม่ขาดจริงใจ ถ้ามันขาดจริงมันจะผิดพลาดไปได้อย่างไร? เพราะสติมันจะพร้อมตลอด สติจะพร้อมตลอดนะ สติจะเคลื่อนไป เพราะมันขาดออกไปแล้ว สิ่งที่ยึดต่อเชื่อมกันไม่ได้ ดูอย่างคัตเอาท์สิ ดูสวิทช์สิ กว่าไฟมันจะเดินได้เราต้องกด ต้องให้ไฟมันวิ่งมา

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันเคลื่อนออกไป สติมันจะตามทันไปตลอดเลย สติจะตามทันไปตลอด ความผิดพลาดอันนั้นไม่มี ความผิดพลาดที่ตั้งใจทำ แต่ความผิดพลาดด้วยสัญชาตญาณ อันนี้อีกเรื่องหนึ่ง ความผิดพลาดโดยสัญชาตญาณ อย่างเช่นเดินไปเหยียบหนาม เหยียบอะไร มันไม่มีเจตนา อย่างนี้มันปฏิเสธไม่ได้ ถ้าความผิดพลาดอย่างนั้นมันไม่ใช่ก่อทุกข์ใจ

ความผิดพลาด นี่ทั้งมันยังกลับมาสลดสังเวชนะ บอกว่าเห็นใหม่ โลกเป็นแบบนี้ เรายังเหยียบ ยังตำไป แล้วกิเลสเกิดขึ้นจากใจ อยู่ข้างใน ทำไมจิตมันไม่ตำล่ะ? ไม่ตำกิเลส? มันไม่ตำ เพราะมันไม่มี มันว่าง มันเป็นนามธรรม แต่หนามมันมี หนามมันเป็นขวากหนามอยู่บนถนน เศษแก้วนี้ โคนทำลายไปมันก็เป็นเศษเล็กชิ้นเล็กชิ้นน้อยที่เราเหยียบไป แต่เวลาขาดออกไป กิเลสออกไปจากใจเป็นนามธรรม แล้วมันมีความสุข สุขในหัวใจอันนั้น สุขในหัวใจนั้นคือการปฏิบัติใจ

นรก สวรรค์มีจริง มรรคผลมีจริง แต่มีจริงต้องทำได้จริง ไม่ใช่มีจริงด้วยการไปคร่อม การไปคร่อมไว้ นี่มันตั้งศาสนาให้ตำลงมาไง ตั้งศาสนาออกมาให้เป็นโลกไป พอเป็นโลกมัน

เป็นไปไม่ได้ ความเป็นไปไม่ได้ นี่มันสื่อออกมา เวลาสื่อออกมาแล้วเราจะจับต้องตรงไหน? เราต้องจับต้อง จับต้องที่ว่ามันทำแล้วเกิดประโยชน์กับหัวใจของเราใจ หัวใจเราพัฒนาขึ้นมา หัวใจเราพัฒนา นี่ต้องจับต้องตรงนั้น ไม่ใช่จับต้องตรงที่ว่าข้างนอกเป็นอย่างไร? ต้องจับต้องเข้ามานี่

นี่พระพุทธเจ้ายังให้พระเถียงเข้าไปที่ป่าช้าเลย จับต้องมันจะเกิดหรือไม่เกิด มันจะเห็น มันจะรู้เอง พุคถึงเราประสพเอง เราต้องรู้เอง ไหวหรือไม่ไหว จิตนี้เคลื่อนหรือไม่เคลื่อน เรารู้ตลอด แต่ถ้ามันคุมไว้ มันคุมด้วยอำนาจของสมาธินะ อำนาจของสมาธิครอบไว้เหมือนหินทับหญ้า ถ้าหินทับหญ้านั้นอันหนึ่ง หินทับหญ้า อำนาจของสมาธิใช่ไหม? อำนาจของคนที่ไม่เคยเห็น เราไม่เคยได้วัตถุสิ่งที่มีคุณค่าเลย เราได้ขึ้นมาถูกใจเรา เราจะโอ้โฮ เคลิบเคลิ้มไปอยู่พักใหญ่เลย

นี่ก็เหมือนกัน จิตพอเข้าไปสงบ เข้าไปเว้งว่าง อันนั้นมันจะเว้งว่างไปหมด แต่เว้งว่างนั้นมันเว้งว่างเพราะว่าสัพเพ ธัมมา อนัตตา เห็นไหม มันยังแปรสภาพอยู่ ต้องคอยรักษาไว้ แต่คนมันไม่รู้ว่าต้องรักษาไว้ ไม่เข้าใจว่ารักษาไว้คืออะไร รักษาไว้คือพยายามทรงไว้ สถิตตั้งไว้ รักษาไว้ แล้วมันจะแปรสภาพตลอด แปรสภาพตลอดเพราะมันไม่ใช่ความเป็นจริง แต่ที่มันเป็นจริงไม่แปรสภาพเพราะ! เพราะมันไม่มีอะไร มันเป็นเหมือนอวกาศ ในอวกาศมันจะว่างอยู่ตลอดเวลา

อันนี้ก็ไม่มีอะไร พอมันขาดออกไปแล้วถึงเป็นนามธรรม นามธรรมที่ว่าง ถึงเป็นอกุปปธรรมไม่เสื่อมจากนั้น แต่สิ่งที่เจริญขึ้นไปต้องเสริมขึ้นไป อันนี้มันเกิดขึ้นจาก นี่ต้องผ่านจากจิตตมยปัญญาขึ้นไป ไม่ใช่มีเรา ส่วนใหญ่จะมีเราเข้าไปตลอด ในการประพฤติปฏิบัติมีเรา เราดู เราเห็น เราตลอด เราตลอด เห็นใหม่ มีผู้ปฏิบัติตามอาจารย์ ว่าพิจารณา พิจารณาไปตลอด พิจารณานามรูป แล้วเอาอะไรพิจารณา? เอาอะไรไปพิจารณา? แต่ถ้าเราพิจารณาอยู่นี้มันเราเป็นโลก

แต่ถ้าจิตมันสงบแล้ว นี่ภาวนามยปัญญามันเกิดตรงนั้นไง เกิดที่ว่าขณะที่ไม่ใช่เรา มันเคลื่อนไปโดยธรรมจักร ธรรมตามความเป็นจริง นั่นละถึงว่าที่เห็นจริงต้องเห็นอย่างนั้น เห็นจริงถึงชำระกิเลสได้จริง แต่เห็นด้วยเรา เห็นด้วยระบบ เห็นด้วยการจงใจ เห็นด้วยการเป็นอดีตอนาคต เพราะจิตนี้มันอยู่หลังเรา เรารับรู้ไปแล้ว เรารับรู้ เราปล่อยวางตรงนั้น แต่ไอ้กิเลสมันอยู่หลังเรา เห็นใหม่ ถึงว่าต้องซุดซึกลงไปในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม

แล้วเห็นเรา เห็นอารมณ์กับเห็นกายมันต่างกันตรงไหน? ต่าง ต่างที่ขณะที่เห็นเรา เราเห็น เราดู เราจับ ใอนี้เราเห็นไป นี่เห็นไป แต่ถ้าเห็นกายนะ เห็นกายด้วยมโนภาพ เห็นกายด้วยเรา เห็นนี่มันเป็นกายนอก กายนอกเหมือนตานิกระทบ เราเห็น ตากระทบ เห็นไหม คนเจ็บไข้ได้ป่วย คนที่โดนรถชนต่อหน้าเรา เรายังเห็นว่า อ้อ อันนี้เป็นความเจ็บปวด เรายังสลดสังเวชได้เลย นี่เราเห็น แต่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมโดยความเป็นจริง เห็นจากตาในใจ เห็นจากจิตที่ไม่ใช่เรา จิตนี้เห็นเอง เราถึงควบคุมภาพนั้นไว้ไม่ได้

จิตเวลามันมา เห็นไหม ภาพนั้นมาแวบมาเลย แวบมาเมื่อจิตนั้นสงบ จิตนั้นมันไม่ใช่เรา มันควบคุมไม่ได้ มันควบคุมไม่ได้ ฟังสิ แต่มันควบคุมได้ด้วยสติปัญญา ด้วยมรรคัง แต่ไม่ใช่ควบคุมด้วยเราไง ถ้าด้วยเรานี้เราให้ค่า เราให้ค่าแล้วมันไม่เป็นธรรมจักร มันเอียง แต่ถ้าจิตมันสงบแล้วเราพิจารณาเข้าไป เราน้อมนึกเข้าไป นึกเข้าไปให้มันสงบก่อนนะ จิตนั้นใสๆ ก่อน นี่ถ้าเห็นเรา เห็นกายก็เห็นปลาในน้ำ ปลาในน้ำใสๆ นั่นนะ ปลาที่มันขึ้นมาโดยที่จำต้องมันแล้วพิจารณาเข้ามา

นี่ขณะเห็นอย่างนั้น อาการที่เห็นอย่างนั้นจะขนพองสยองเกล้า ขนพองสยองเกล้าเพราะมันสะเทือนกิเลสทั้งหมดใจ แต่เราเห็นนี่เราดีใจ เราพอใจ มันไม่ใช่เรา ไม่ใช่เห็นตามความเป็นจริง เห็นเพราะเราพาเห็น มันถึงว่ามันไม่กระทบถึงตัวของจิต ไม่กระทบถึงตัวของกาย พิจารณากายเหมือนกัน ทำไมพิจารณากายคนละอย่างล่ะ? พิจารณาข้างนอก พิจารณากายนอกเห็นความสลดสังเวชเข้ามา เราปล่อยวางเข้ามาเป็นความสงบ ความสงบนี้เป็นความว่าง สัพเพ ชัมมา อนัตตา ต้องเอาอันนี้มาเคลื่อนไหว พิจารณากายเข้าเข้ามาข้างใน นี่ถึงภายใน

พิจารณากายเหมือนกันแต่มันคนละกาย เห็นก็คนละเห็น ความหมุนไปของปัญญาก็คนละอัน คนละเลย เพราะมันหมุนไปตามธรรมชาติของมัน มันถึงว่าไม่เป็นสเต็ปตายตัว ใจตายตัวไม่ได้ ตายตัวชำระกิเลสไม่ได้เพราะมันเป็นนามธรรม ตายตัวมันเป็นวัตถุไปเลย ถึงว่าขณะนี้พิจารณาแล้วมันปล่อยวาง พຽงนี้ใช้ปัญญาอันเก่า ขนาดเราใช้อันเก่ายังไม่ได้เลย ทั้งๆ ที่เราคิดอยู่วันนี้ใช้ได้ พຽงนี้คิดอันเก่าเป็นสัญญาแล้ว กิเลสมันยืมเลย อ้อ เมื่อวานเราแพ้อันนี้ วันนี้ไม่มีทาง ไม่มีทาง

ทั้งๆ ที่เกิดขึ้นจากเรา แล้วเราได้ประโยชน์ มันยังใช้ซ้ำไม่ได้ ต้องเป็นปัจจุบันตลอด แต่สร้างขึ้นมาเป็นโครงการเลย แล้วไปเอามา เหมือนกับลูกเรานั้นนะ บอกจะให้มันเรียนหนังสือ

เราตั้งไว้เลย เด็กมันจะร้องมาก มันต่อต้านมากเลย แต่มันก็ต้องทำไปๆ นี่ก็เหมือนกัน เราไปตั้งโครงการไว้เลย ลูกกับเรา เห็นไหม กิเลสกับเราก็คงละอัน นี่กิเลสมันซุกอยู่ที่ใจ พอตั้งโครงการขึ้นมามันหัวเราะเลย มันไม่ใช่เหมือนลูก ลูกนี่เราบังคับได้ กิเลสมันเป็นเจ้าวัฏจักร มันบังคับเราต่างหาก มันหลอกเราต่างหาก นี่มันก็เลยกลายเป็นว่าคร่อมไปไง คร่อมไป

นี่การสื่อ สื่อถึงการปฏิบัติ ขณะจะเริ่มปฏิบัติเรายังลังเลกันเลยว่ามันจะเป็นจริงไหม? เราจะได้ไหม? นี่มันเสียทั้งโอกาสนะ ความศรัทธาของเราในศาสนา แต่พอเรามาศึกษาปฏิบัติแล้วเราก็อ้างปฏิบัติเข้าไปเป็นแค่ศีลธรรมจริยธรรมเท่านั้นเอง เราไม่ปฏิบัติเข้าไปถึงมรรค ผล นิพพาน แต่เวลาสงสัย สงสัยในมรรค ผล นิพพานนะ ว่ามีอยู่หรือไม่มี? ทำได้หรือไม่ได้? แต่เวลาทำนี่ก็ทำคร่อมๆ คร่อมๆ กันไป แล้วมันเข้าไม่ถึง พอไม่ถึง บทเวลามันเสื่อมมา อนัตตาใจ

บทมันเป็นสัพเพ ธัมมา อนัตตา ธรรมทั้งหลายที่เสื่อมไป แล้วถึงจะรู้สึกตัวทุกคน แต่รู้สึกตัวขึ้นมาก็เหมือนกับคนเราใช้พลังงานไปเกือบหมดแล้ว ฉะนั้น ถึงว่าต้องอย่าประมาท อย่าว่าอันนี้เป็นผลไง อย่าเชื่อตัวเอง เชื่อตัวเองไม่ได้ต้องเชื่อพระพุทธเจ้า ถึงว่าต้องหาครูหาอาจารย์ หาครูหาอาจารย์เพราะหาตรงนี้ไง หาครูหาอาจารย์เพราะว่านี่ถูกหรือผิด? ผิดหรือถูก? เพราะว่าขนาดสมุจเฉทมันขาดไป คนที่เคยผ่านแล้วถึงจะรู้ คนไม่ผ่านไม่มีสิทธิ์ มันจะสมุจเฉทเป็นร้อยๆ พันๆ ครั้ง

ครูบาอาจารย์ทุกองค์ แม้แต่พระพุทธเจ้ายังหลงทางมาก่อน ยังผิดพลาดมาก่อน เพราะเวลามันขาดไปมันมหัศจรรย์จนเราเข้าใจว่าเป็น เราเข้าใจว่ามันขาด แต่เข้าใจว่ามันขาด ทำไมสิ่งที่เป็นสังโยชน์มันไม่ขาดออกไปจากใจล่ะ? กิเลสที่มันหลุดออกไปดั่งแขนขาดทำไมเราไม่เห็นล่ะ? แต่ถ้ามันขาดจริงไม่ต้องพูด มันขาดเห็นๆ ขาดรู้เห็น ยถาภูตังใจ ขาดไปแล้ว ญาณทัสนัง ญาณที่รู้ว่าขาด เห็นไหม ขาดยังรู้ว่าขาด ขาดแล้วยังรู้ว่าขาดแล้วอีกต่างหาก ไม่ใช่ว่าขาดเฉยๆ นะ เห็นขาดด้วย แล้วยังรู้ว่าขาดอีกต่างหาก นี่ธรรมะมันถึงเด็ดขาดขนาดนั้น พระพุทธเจ้าถึงเยี่ยมมาก

ผู้ปฏิบัติธรรมไป ผู้ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มรรค ผล นิพพานมีแน่นอน แต่มีถึงความเป็นจริง ไม่ใช่มีแบบคิดไปนะ มีแบบคิดไป ภาวนาไป แล้วเสียโอกาสมาก